

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 vtrum hoc præceptum possit in via impleri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

principium omnium corporalium motuum: ita est a voluntas, & maxime quantum ad intentionem finis ultimi, qui est obiectum charitatis, est principium omnium spiritualium motuum. Tria autem sunt principia actuum, quae mouentur a voluntate, scilicet intellectus, qui significatur per mentem: vis appetitiua inferior, quae significatur per animam: & vis executiua exterior, quae significatur per fortitudinem, seu uirtutem, siue uires. Praecipitur ergo nobis, ut tota nostra intentio feratur in Deum, quod est ex toto corde: & quod intellectus noster subdatur Deo, quod est ex tota mente: & quod appetitus noster reguletur secundum Deum, quod est ex tota anima: & quod exterior actus noster obediat Deo, quod est ex tota fortitudine, uel uirtute, uel uiribus. Deū diligere. Chrysolomus tamen super * Matth. accipit e contrario cor, & animam, quam dictum sit. Aug. uero in 1. de doctr. christi. refert cor ad cogitationes, & animam ad uitam, mentem ad intellectum. Quidam autem dicit, ex toto corde, id est, intellectu: Anima, id est, uoluntate. Mente, id est, memoria. Vel secundum Greg. Nyzenum, per cor, significat animam uegetabilem: per animam, sensitiuam: per mentem, intellectuam: quia quod nutrimur, sentimus, & intelligimus, debemus ad Deum referre. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

ARTICVLVS VI.

Utrum hoc praecipuum de dilectione Dei possit in uia impleri.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod hoc praecipuum de dilectione Dei possit seruari in uia. Quia secundum * Hierony. in expositione catholice fidei, Maledictus qui dicit Deum aliquid impossibile praecipisse. sed Deus hoc praecipuum dedit, ut patet Deut. 6. ergo hoc praecipuum potest in uia impleri. **2^a Praet.** Quicumque non implet praecipuum, peccat mortaliter: quia secundum * Ambros. peccatum nihil est aliud, quam transgressio legis diuinae, & caelestium inuoluentia mandatorum. si ergo hoc praecipuum non potest in uia seruari, sequitur quod nullus possit esse in uita ista sine peccato mortali: quod est contra id, quod Apost. dicit 1. ad Cor. 1. Confirmabit uos uisus in finem sine crimine. Et 1. ad Tim. 3. Ministris, nullum crimen habentes.

3^a Praet. Praecepta dantur ad dirigendos homines in uiam salutis, secundum illud Psal. 18. Praecipuum Domini lucidum illuminans oculos: sed frustra diriguntur aliquid ad impossibile. non ergo impossibile est hoc praecipuum in uita ista seruari.

Sed contra est, quod * Aug. dicit in libro de perfectione iustitiae, quod in plenitudine charitatis patriae praecipuum illud implebitur. Diliges dominum Deum tuum &c. Nam cum adhuc est carnalis concupiscentia, quod continendo frangitur, non omnino ex tota anima diligitur Deus.

Respon. Dicendum, quod praecipuum aliquid dupliciter potest impleri. Uno modo perfecte: alio modo imperfecte. Perfecte quidem impletur praecipuum, quando peruenitur ad finem, quem intendit praecipiens: impletur autem, sed imperfecte, quando et si non pertingat ad finem praecipientis, non tamen receditur ab ordine ad finem. Sicut si dux exercitus praecipiat militibus ut pugnent, ille perfecte implet praecipuum, qui pugnando hostem uincit, quod dux intendit. Ille autem implet, sed imperfecte, cuius pugna ad uictoria non pertingit, non tamen contra disciplinam sui

Alitarē agit. Intendit autem Deus per hoc praecipuum, ut homo sibi totaliter uniat: quod fiet in patria, quoniam Deus erit omnia in omnibus, ut dicitur 1. ad Cor. 15. Et ideo plene, & perfecte in patria implebitur hoc praecipuum: in uia autem impletur, sed imperfecte. Et tamen in uia tantum unius alio perfectus implet, quoniam magis accedit per quandam similitudinem ad patriae perfectionem.

Ad primum ergo dicendum, quod illa probat, quod aliquo modo potest impleri in uia, licet non perfecte.

Ad secundum dicendum, quod sicut miles, qui legitime pugnat, licet non uincat, non inculpatur, nec penam meretur: ita etiam qui in uia hoc praecipuum non implet, nihil contra diuinam dilectionem agens, non peccat mortaliter.

Ad tertium dicendum, quod sicut Aug. dicit in libro de perfectione iustitiae. Cur non praecipitur homini ista perfectio, quam uis eam in hac uita nemo habeat? Non. n. recte curritur, si quod currendum est, neciatur. Quia autem sciretur, si nullis praecipis ostenderetur?

In respō. ra. tiocinat. 16. tom. 7.

ARTICVLVS VII.

Utrum conuenienter detur praecipuum de dilectione proximi.

AD SEPTIMVM sic proceditur. Vbi, quod inconuenienter detur praecipuum de dilectione proximi. Dilectio enim charitatis ad omnes homines extenditur, et ad inimicos, ut patet Matth. 5. sed nomen proximi importat quaedam propinquitatem, quae non uis haberi ad omnes homines. ergo uidetur quod inconuenienter detur hoc praecipuum.

Quod 4. art. 24. ad 1. Et Ro. 13. i. c. 1. & Gal. 5. i. c. 1. & Paul. 2. c. 14. Cap. 8. nom. multum a pri. tom. 5.

2^a Praet. Secundum Philosoph. in 9. Ethic. Amicabilia, quae sunt ad alterum, uenerunt ex amicabilibus, quae sunt ad seipsum: ex quo uidetur quod dilectio sui ipsius sit principium dilectionis proximi. sed principium potius est eo, quod est ex principio. ergo non debet homo diligere proximum sicut seipsum.

3^a Praet. Homo seipsum diligit naturaliter, non autem proximum. Inconuenienter ergo mandatur, quod homo diligat proximum sicut seipsum.

Sed contra est, quod dicitur Mat. 22. Secundum praecipuum est simile huic. Diliges proximum tuum sicut teipsum.

Respon. Dicendum, quod hoc praecipuum conuenienter traditur. Tangitur enim in eo & diligendi ratio, & dilectionis modus. Ratio quidem diligendi tangitur ex eo, quod proximus nominatur. Propter hoc enim ex charitate diligere debemus alios, quis sunt nobis proximi & secundum naturalem Dei imaginem, & secundum capacitatem gloriae. Nec refert utrum dicatur proximus, uel frater, ut habetur 1. Io. 4. uel amicus, ut habetur Leuitic. 19. quia per omnia haec eadem affinitas designatur. Modus autem dilectionis tangitur, cum dicitur, Sicut teipsum: quod non est intelligendum quantum ad hoc, quod aliquis proximum sibi aequaliter diligit, sed similiter sibi. & hoc tripliciter. Primo quidem ex parte finis, ut si aliquis diligit proximum propter Deum, sicut seipsum propter Deum debet diligere, ut sic sit dilectio proximi sancta. Secundo, ex parte regulae dilectionis, ut si aliquis non condescendat proximo in aliquo malo, sed solum in bonis: sicut & suae uoluntati satisfacere debet homo solum in bonis, ut sic sit dilectio proximi iusta. Tertio, ex parte rationis dilectionis, ut si non diligit aliquis proximum propter propriam utilitatem, uel delectationem: sed ea ratione, quod uelit proximo bonum, sicut uult bonum sibi ipsi, ut sic dilectio proximi sit uera. Nam cum quis diligit proximum propter suam utilitatem, uel delectationem, non uere diligit proximum, sed seipsum. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

¶ Super